

Apponyi-kastély és parkja, Hőgyész

Cím: 7191 Hőgyész, Ady E. u. 2.

Tel.: 06 70 426 9940 Email:

Értékesség: kiemelten értékes, országos jelentőségű

Műeml. véd.: műemlékileg védett

Kód: 286

X koord.: 18,418021021

Y koord.: 46,497633822

Tulajdon: gazdasági társaság

Term. véd.: helyi védettségű terület

Terület: 7,4 ha

Hőgyész a Völgyseges és Hegyháton áthúzódó egykori hőgyészi uradalom központja volt. 1722-ben vásárolta meg a birtokot gróf Mercy Claidus Florimundus császári generális. Feltételezések szerint a kastély földszintes, várszerű épület volt, kissé mocsaras területtel, várárokkal körülvéve, festői dombok között. Mercy gróf örökbefogadta egy távoli belga származású rokonát, Argentau-t, aki felvette nevét és később örökölte a birtokot. Az emeletes, barokk stílusú közép- és oldalrizalitokkal díszített kastély 1760. körül épült. C.L.F. Mercy először egy kisebb földszintes kastélyt építtetett, majd még az ő életében elkezdődött a ma is álló nagy kastély építése, valószínűleg harmincas években. Voigt Pál és Mojzer Miklós művészettörténészek szerint stíluskritikai alapon az osztrák Franz Anton Pilgram (1699-1761) az osztrák barokk egyik legnagyobb mesterének tulajdoníthatjuk a kastély terveit. Ha Voigtnak és Mojzernak igaza van, akkor Pilgramnak egy korai művével van dolgunk. A korban általános, franciás cour d'honneur-ös alaprajzi megoldása helyett zárt, négyszögletes típust találunk Hőgyészen. A kastély 55x60m-es, a megye kastélyai közül méretében is kiemelkedik. A sarkok madzár tetős lefedést kaptak, és kissé

előreugranak. A nyugati oldal kivételével minden oldalon középrizalitot is találunk, leghangsúlyosabbat a keleti oldalon. A kastély legkorábbi ábrázolását 1783-ból ismerjük. Ezen lényegében a mai formákat látjuk már azzal a különbséggel, hogy a sarkok madzárteret helyett egy magas, meredek tetőt kaptak. Az átalakításokra 1784-88 közt vagy 1858-59-ben, az Ybl-féle restaurálás alatt kerülhetett sor. A kastély 1773-tól 1939-ig az Apponyi család tulajdonában volt, majd több évtizedes hanyattatás után napjainkban ismét magántulajdonba került. 2001 novembere óta szállodaként és termálfürdőként üzemel. Mercy örököse 1773-ban értékesítette Apponyi Lázár grófnak. Örököse Apponyi Antal György (1751-1817) majd annak fia Apponyi György Antal (1780-1849). Ebben az időben jelentősebb építések végeztek (pálmaház, narancsház, mauzóleum, gazdasági épületek). Több szép "kert-terv" készült ez időben. Erre az időszakra tehető a fafajok változatosságának gyarapodása (platán), a mai is fellelhető kis tó és egyes utak kialakítása, hidak a patak fölött, ami angolpark jelleget adott a kertnek. A 19. század végén szép "pleasure-ground" épült, amiből a nyírott buxusok maradtak meg. Apponyi Géza 1927-ben eladta a kastélyt az akkori Országos Társadalombiztosítási Intézetnek. Az OTI üdülőként használta. A háború vége felé sok értékes fa tönkrement. 1944-45-ben szovjet katonai kórház, 1950-54. között görög menekültek otthona, majd állami gondozott gyermekek nevelőotthona. A korábbi nagy parkterület feldarabolódott, állománya gyérült és fafajokban szegényebb lett. Ma is jelentős dendrológiai és esztétikai értéket képvisel. Hőgyész központjában, a 65-ös főközlekedési út mentén található. A kastély a barokk stílus jegyeit őrzi, műemlék jellegű épület. A közelmúltban tatarozták, így most a bukszus- és tiszafasövények között kibukkanó kastélyépület felemelően szép látványt nyújt.

Kertleírás: Az egykori parkon a II. világháborút követően osztozott a Petőfi Sándor Nevelőotthon, a Hőgyézi Állami Gazdaság és az egykori községi tanács. Ezen hármass célú hasznosítás az angolpark jellegű fagyűjteményen is felfedezhető. Több oda nem illő, modern stílusú melléképületet is emeltek, a területet kerítésekkel, árkokkal szabdalták fel, eltérő szakértelemmel és intenzitással kezelték a parkot. Az eredeti dendrológiai gyűjtemény emiatt szegényedett, pusztult, pótlására csak alkalmanként került sor. A park kiemelkedő látványossága az a több mint 300 éves platán (733 cm törszkörmérettel), melynek körmérete 3,5 méter, magassága 30 méter, koronája pedig 45 méter átmérőjű. Szépek az idős vérbükkök és hársak, valamint a tuják, a tiszafák, a fenyőcsoportok, a páfrányfenyők és a tulipánfák. A vegetációs időszakban a park "paradicsomi" viszonyokat kínál az erdei madarak részére, hiszen a cserjeszint is gazdag, buja. A költőhely bőség a település központjába csalogatja az egyébként félénk rigókat, pintyeket, cinegéket, így a tavaszi hónapokban az idelátogatót harsogó madárdal fogadja. Jelenlegi területe 7,5 ha. A kastélykert helyi jelentőségű védett természeti terület.